

BRANSCHREKOMMENDATION

INFORMATION FÖR 3:e PERSON VID LÄGGNING AV HÄRDPLASTGOLV

Avser sektion: Industrigolv
Gäller from: 2005-11-20
Första versionen: 2005-11-20

HÄR KOMMER ATT LÄGGAS EN NY GOLVBELÄGGNING SOM INNEHÅLLER HÄRDPLAST

Allmänt

När hårdplaster används uppkommer frågor om risker och arbetsmiljö. För att yrkesmässigt få hantera denna typ av produkter krävs både praktisk och teoretisk utbildning om risker och skyddsåtgärder vid arbete. Regelverket som gäller framgår av Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 2005:18 Hårdplaster.

Denna branschrekommendation är utarbetad av SVEFF (Sveriges Färgfabrikanters Förening).

Sveff har också utarbetat branschrekommendationen "Hanterings- och skyddsinstruktion för hårdplastarbete på tillfällig arbetsplats" som ger information och reglerna för installatörerna i branschen.

Denna rekommendation informerar kort om de vanligaste hårdplasterna för golv övergripande och ger svar på de vanligaste frågorna som uppkommer i samband medläggning av hårdplastgolv.

Bakgrund

Hårdplastbeläggningar för industrigolv har använts i drygt 40 år och varje år läggs mer än 800 000 kvadratmeter hårdplastgolv bara i Sverige och kunskapen om riskerna är väl kända. Hårdplastbeläggningar är kända för styrka, lång livslängd, god funktion och hygien. Dessa goda egenskaper framkommer efter att hårdplasten blandats med härdaren, vilket sker på plats och vid läggningen av golvmassan. Efter härdningen är industrigolvet färdigt och helt ofarligt. Några problem orsakade av uthärdade industrigolv är inte kända.

Åtgärder

De oreagerade hårdplastprodukterna som används är reaktiva kemikalier som gör att speciell hänsyn måste tas till själva beläggningsarbetet. Installations tid för ett hårdplastgolv är bara några dagar och skall ställas i relation till en 20-30 års funktion av den färdiga golvbeläggningsen.

Vid arbete med hårdplast ska arbetsområdet avgränsas från övrig verksamhet med t.ex. markeringsband och skyltar. Skyltar och avgränsningar skall ovillkorligen respekteras och övrigt arbete får inte förekomma inom den avgränsade ytan. Resten av lokalen berörs mycket lite och övrigt arbete kan fortgå utan begränsning om ventilationen bedöms vara normal och att den ventilerade luften inte återförs till lokalen.

Det är viktigt att exponering av oreagerade härdplastprodukt undviks och produkterna torkar inte vid spill utan är liksom motorolja kladdiga under lång tid. Det innebär att härdplastkomponenter lätt kan spridas omedvetet på en arbetsplats och därmed utgöra en hälsofara. Respektera avspärningen!

Finns det någon person som sedan tidigare är överkänslig mot härdplastprodukter bör denne inte närvara de dagar applicering sker.

Epoxiprodukter

Lösningsmedelsfria epoxiprodukter har låg flyktighet och är i det närmaste luktfria. Det avges med andra ord lite ångor till omgivande luft och lukten är sällan besvärande. Under läggning kan en svag lukt uppkomma initialt vid härdningsprocessen. Detta kan vara ett orosmoment för andra människor i lokalen, men ger normalt inga besvär. Lösningsmedelsfria epoxiprodukter är inte brandfarliga.

Före härdning är oreagerade epoxiprodukter är ofta irriterande och frätande på hud, ögon, och slemhinnor. Oreagerad epoxi är dessutom allergiframkallande vid upprepad exponering. Risker vid hantering är framförallt direktkontakt med hud, ögon och slemhinnor. Detta måste golvläggaren skydda sig emot.

Den exponering som fås vid inandning av ångor från beläggningsmaterialen är tämligen liten pga. den låga flyktigheten. Mycket få personer upplever besvär av ångor från produkterna.

Akrylprodukter

Produkterna har en flyktighet och det avgår en lukt vid applicering. Akrylprodukterna avger med andra ord ångor till omgivande luft och lukten kan upplevas som besvärande. Lukten uppkommer vid tillsättande av härdaren och när den kemiska processen startar. Detta kan vara ett orosmoment för andra människor i lokalen, information om produkternas hantering och skyddet är viktig. Akrylprodukterna har normalt en väldigt kort härdningstid, bara några timmar, under den perioden kan lukten verka irriterande men ger normalt inga besvär. Installatören och golvläggaren måste vidta åtgärder för sig, 3:e person emot lukten och ångorna, vilket normalt anordnas med forcerad ventilation. De reaktiva akrylprodukterna är klassade som brandfarliga.

Polyuretanprodukter

Produkternas härdare innehåller isocyanat och normalt i mycket liten omfattning. Polyuretanprodukterna har en riskfaktor som särskiljer, nämligen att isocyanat som ingår i härdaren kan påverka luftvägarna och därför krävs åtgärder som installatör och golvläggare måste känna till och utföra. Produkterna är flyktiga men är i det närmaste helt luktfria, vilka har sina fördelar. I övrigt gäller för de oreagerade produkterna samma förutsättning, som för många andra härdplaster, att de är irriterande på hud, ögon och slemhinnor. Oreagerad polyuretan är dessutom allergiframkallande vid upprepad exponering. Den exponering som inandning av ångor ger från beläggningsmaterialet är dock tämligen liten pga. den normalt låga halten i kombinationen av hög flyktighet. Personer som har en överkänslighet kan få besvär av ångorna från produkterna och bör avhållas från beläggningsområdet. Golvläggare och installatören måste skydda sig och 3:e person emot de luktfria ångorna, vilket normalt anordnas med forcerad ventilation.

Vanliga frågor:

1. **Information:** Alla arbetstagare ska informeras om att arbete med härdplaster pågår och veta vad det innebär, viktigt är städ- och underhållspersonal är informerade. Andra hantverkare har inte tillgång till ytan under den tid som beläggningsarbetet utförs.

2. **Tidsåtgång** beror till stor del på förarbete, avstädning, sanering och lagning av underlaget som görs före det egentliga arbetet med beläggningsarbetet, samt tillgängligheten av ytan. Själva beläggningsarbetet tar 1–4 dagar i anspråk beroende på det golvsystem man har valt.

3. **Ventilation:** Normal ventilation bedöms vara tillräcklig vid hårdplastarbete, vid behov förstärks ventilationen med forcerande fläktar och utsug.

4. **Avgränsningar:** Markeringsband och varnings- skyltar. Varningsskyltar ger information om: Vilken typ av hårdplast som används. När lokalen kan beträdas. Vem som kan ge information.

5. **Produktmärkning:** Irriterande, frätande, allergiframkallande, miljöfarliga står det på etiketter och i vissa fall brandfarlighetsklass. Produkterna får endast hanteras av personal med speciell utbildning om risker och skyddsåtgärder vid hårdplastarbete. Se Säkerhetsdatablad.

6. **Säkerhetsdatablad** ger upplysning bl.a. om vilka ämnen som ingår i produkten och vilka egenskaper produkten har. Vem som är tillverkare och kontaktperson. Första hjälpen förfarande, åtgärder vid brand, spill och olycka, samt ger upplysningar om avfallshandling av produkten mm.

7. **Förarbete:** Lagning och rengöring av underlaget. Riskerna är inandning av damm, stensprut samt buller och vibrationer i samband med slipning/blästring/fräsning/bilning. Heta arbeten kan utgöra risk. I vissa fall kan slipdamm i luften medföra att golvytan måste avgränsas med plastfolie eller att annan verksamhet må avbrytas.

8. **Anordnande av forcerad ventilation:** De olika hårdplasterna och dess komponenter kan beroende på lokala förutsättningar kräva forcerad ventilation. Anordnandet av mobila fläktar och utsug ska göras där så

krävs, för minimal störning till andra hantverkare och 3:e person.

9. **Beläggningsarbete:** Hårdplastkomponenterna blandas samman och fördelas ut över golvytan. Ofta tillsätts fyllmedel och sand på arbetsplatsen. Risk finns för oavsiktlig spridning av ohärdad hårdplast på arbetsplatsen. Halkrisk.

10. **Avfall:** Speciella uppsamlingskärl och plastsäckar används för ohärdat avfall med texten "Allergiframkallande avfall". Härdat avfall är inte farligt avfall, inte heller de kärl och burkar som använts till blandning och som sedan härdat. Golvläggaren är ansvarig för att det avfall som uppstått under arbetets gång omhändertas rätt och lämnas till rätt mottagare ett miljöriktigt sätt.

11. **Vad skall man göra om man får hårdplastkomponent på sig?** Nedsmutsade kläder tas av.

Hårdplastkomponent på huden tvättas av med tvål och vatten. Får man hårdplastkomponenter i ögonen skall de genast sköljas länge och rikligt med vatten och ögonläkare ska kontaktas.

12. **Spill och Läckage** ska omgående tas om hand, torkas upp, invallas med absorberer eller sand. Ämnena i hårdplaster utgör en risk för miljön och hälsan om de sprids via golv- och markbrunnar till Vatten/Avloppsverk eller till ett närliggande vattendrag. Därför är det viktigt att brunnar täcks och skyddas vid läggningstillfället.

13. **Olycksfall** hanteras enligt arbetsplatsens ordinarie olycksfallsrutiner bör beaktas och följas i tillämpliga fall.